

Załącznik do
Uchwały nr XXI/142/2017
Rady Gminy Krzczonów
z dnia 30 marca 2017 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
w Gminie Krzczonów na lata 2017 – 2021**

WPROWADZENIE

Przemoc domowa zdefiniowana jest jednoznacznie jako zachowania negatywne o dużej szkodliwości społecznej może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Dotknięta nią rodzina przestaje być zdrowym, twórczym spoiwem budującym wartościową społeczność lokalną. Dokonywana w zaciszu domowym przemoc, jest tym groźniejsza dla kondycji rodziny im dłużej trwa i nie spotyka się z absolutną negacją i skutecznym powstrzymaniem. Jej przejawem może być przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna oraz ekonomiczna. Stosowana jest zarówno wobec rodziców, czy dziadków, jak i wobec małżonków, a także wobec dzieci czy rodzeństwa oraz osób starszych czy niepełnosprawnych. Jest problemem trudnym do badania z wielu powodów, pośród których wstyd, niewiedza i bezradność ofiar są czynnikami dominującymi. Nadal zbyt często osoby, których dotyka to zjawisko natrafiają na niezrozumienie ze strony najbliższego otoczenia, rodziny czy środowiska lokalnego, nieefektywną i opieszalą pomoc, a przede wszystkim brak zdecydowanego, bezwarunkowego potępienia i nie akceptacji społecznej wobec stosujących przemoc. Warunkami skutecznego działania jest objęcie kompleksową pomocą ofiar, zwłaszcza dzieci i młodzieży, w tym długofalowe oddziaływanie niwelujące głębokie urazy, pozwalające na pełnowartościowe uczestnictwo w życiu społecznym oraz skuteczne powstrzymanie sprawców i ich resocjalizację. Niezbędnymi elementami determinującymi powodzenie podjętych działań jest powszechna edukacja społeczeństwa, kompleksowa informacja i poradnictwo oraz realizacja zaplanowanych zadań w sposób zintegrowany i ciągły. W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym rodzinnym tworzy się **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Krzczonów**, zwany dalej **Programem**. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców, w zakresie przeciwdziałania występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Program stanowi naturalną kontynuację działań podejmowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w latach 2017 - 2021 Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

Program zakłada podejmowanie działań chroniących ofiary przemocy, jak też edukację osób stosujących przemoc przez służby i instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Cele zadania Programu, a także źródła jego finansowania zostały sformułowane na poziomie ogólnym, umożliwiającym ich rozwinięcie i uszczegółowienie, adekwatnie do aktualnych potrzeb lokalnych. Zakładając, że niniejszy program będzie stanowił wspólny plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, wówczas przyczyni się on do usprawnienia lokalnego systemu

przeciwdziałania przemocy oraz ograniczenia zjawiska przemocy a tym samym poprawy kondycji rodzin.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna	Przemoc ekonomiczna
<ul style="list-style-type: none"> • popychanie • odpychanie • obezwładnianie • przytrzymywanie • policzkowanie • szczypanie • kopanie • duszenia • bicie otwartą ręką i pięściami • bicie przedmiotami • parzenie • polewanie substancjami żrącymi • użycie broni • porzucanie w niebezpiecznej okolicy • nieudzielenie koniecznej pomocy, itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia • narzucanie własnych poglądów • karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku • stała krytyka • wmawianie choroby psychicznej • izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami) • domaganie się posłuszeństwa • ograniczanie snu i pożywienia • degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie) • stosowanie gróźb itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymuszanie pożycia seksualnego • wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych • wymuszanie seksu z osobami trzecimi • sadystyczne formy współżycia seksualnego • demonstrowanie zazdrości • krytyka zachowań seksualnych kobiety 	<ul style="list-style-type: none"> • odbieranie zarobionych pieniędzy • uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej • niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny

Przemocą w rodzinie nazywamy każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest **intencjonalna** – jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka,
- jest **nakierowana na kontrolowanie** – podporządkowanie ofiary,
- odbywa się w warunkach **nierównowagi sił** – sprawca ma i wykorzystuje przewagę (fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną) nad ofiarą,
- prowadzi do **naruszenia podstawowych praw i wolności** ofiary,
- powoduje **cierpienie** oraz **naraża zdrowie i życie** ofiary na poważne szkody.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powstał w oparciu o diagnozę środowiska na podstawie informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Bychawie oraz analizy dokumentacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzczonowie.

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzczonowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „(...) w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.”,

a także z zapisami w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2014 – 2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest ponadto:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.).

I. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE KRZCZONÓW

Gmina Krzczonów na dzień 31 grudnia 2016 roku liczyła 4 577 mieszkańców. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że z każdym rokiem wzrasta liczba przeprowadzonych interwencji domowych w związku z przemocą skutkujących założeniem „Niebieskiej Karty”. W 2016 roku w związku z przemocą policjanci interweniowali 9 razy, skutkowało to rozpoczęciem procedury „Niebieskiej Karty”.

Tabela 2. Interwencje domowe policji

Interwencje domowe zakończone rozpoczęciem procedury „Niebieskiej Karty”	Liczba interwencji
2014 rok	9
2015 rok	8
2016 rok	9

Źródło: Opracowanie własne

II. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KRZCZONÓW

Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie można zaliczyć grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej terenie lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska. Tabela nr 3 zawiera wykaz tego rodzaju podmiotów świadczących wsparcie dla ludności gminy Krzczonów.

Tabela 3. Jednostki i grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

NAZWA JEDNOSTKI	ADRES JEDNOSTKI
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Spokojna 7 23-110 Krzczonów
Urząd Gminy Krzczonowie	ul. Spokojna 7 23-110 Krzczonów

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy	ul. Spokojna 7 23-110 Krzczonów
Komisariat Policji w Bychawie	ul. Piłsudskiego 44 23-110 Krzczonów
Prokuratura Rejonowa w Świdniku	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 36a 21-040 Świdnik
Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 18 21-040 Świdnik
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie	ul. Spokojna 9 20-074 Lublin
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bychawie	ul. 11 listopada 23-100 Bychawa

III. PROGRAM

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Czas realizacji programu – lata 2017 – 2021
2. Adresaci programu:
 - a) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
 - b) rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
 - c) przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą (pedagodzy, nauczyciele, pracownicy ośrodka pomocy społecznej, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, policjanci, pracownicy służby zdrowia),
 - d) przedstawiciele władz lokalnych,
 - e) społeczeństwo.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Przeciwdziałanie przemocy oraz zmniejszenie skali tego zjawiska poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc.

CELE SZCZEGÓŁOWE I ZADANIA

I. Koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów.

Zadanie 1:

Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół składa się z przedstawicieli:

- a) Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzczonowie,
- b) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ,
- c) Komisariatu Policji w Bychawie,
- d) Oświaty,
- e) Służby zdrowia,
- f) Sądu Rejonowego w Świdniku.

Cel powołania zespołu:

- budowanie lokalnego systemu wsparcia instytucji i służb dla wypracowania szybkich i skutecznych procedur i działań przedstawicieli różnych grup zawodowych, które w efekcie zapewnią bezpieczeństwo oraz powstrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb,
- tworzenie lokalnych programów i kampanii profilaktycznych.

Szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu określa regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zadania Zespołu:

- diagnoza problemu przemocy w rodzinie,
- analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania,
- tworzenie własnych dokumentów potwierdzających występowanie przemocy domowej, takich jak: notatki urzędowe z obserwacji, rozmów, protokołów z rozmów z ofiarami i członkami rodzin, itp.,
- zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- kierowanie ofiar i sprawców przemocy domowej do specjalistów,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach z problemem przemocy domowej,
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- występowanie w charakterze świadka w sprawach o przestępstwo z art. 207 kk., tj. o znęcanie się nad rodziną, w postępowaniu przygotowawczym i karnym przed sądem.

Zadanie 2:

Punkt poradnictwa dla ofiar przemocy i jej sprawców

Cel utworzenia punktu:

1. Wsparcie psychologiczne ofiar przemocy, oraz członków ich rodzin.
2. Działania korekcyjno – edukacyjne oraz wsparcie psychologiczne sprawców przemocy domowej.

W ramach punktu konsultacyjnego dyżur będzie pełnił psycholog.

Zadania punktu:

- 1) udzielenie wsparcia emocjonalnego,
- 2) udzielenie wsparcia psychologicznego,
- 3) gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- 4) gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy korekcyjno – terapeutyczne dla sprawców przemocy.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- a) liczba porad udzielonych ofiarom przemocy,
- b) liczba sprawców przemocy objętych działaniami terapeutycznymi,
- c) liczba rodzin objętych działaniami pomocowymi,
- d) liczba osób skierowanych do instytucji i organizacji udzielających pomocy.

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego

Zadanie 1:

Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym

Cel realizacji zadania:

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania:

- 1) systematyczne aktualizowanie informacji umieszczonych w gablotach informacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej, Posterunku Policji, szkół i placówek opieki zdrowotnej,
- 2) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,

- 3) publikowanie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,
- 4) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
- 5) udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) spotkania z przedstawicielami społeczności lokalnej służące podniesieniu świadomości społecznej w powyższej kwestii.

Zadanie 2:

Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością

Cel realizacji zadania:

Nabywanie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec wybranych grup:

1) dzieci i młodzież:

- a) prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,
- b) realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy,
- c) wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,
- d) rozpowszechnianie materiałów i ulotek o charakterze informacyjno – edukacyjnym,

2) dorośli:

- a) poradnictwo w trakcie edukacji przedmałżeńskiej,
- b) konsultacje z psychologiem,
- c) terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- a) ilość rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno - edukacyjnym,
- b) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- c) liczba zrealizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego,
- d) liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych.

III. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

Zadanie 1:

Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy

Cel realizacji zadania:

- Podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy.

- Profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych.

Realizacja zadania:

- 1) gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- 2) pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- 3) finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

Wskaźniki realizacji celu:

- a) liczba przeszkolonych osób,
- b) ilość sfinansowanych szkoleń.

REALIZATORZY PROGRAMU

Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzczonowie we współpracy z:

- samorządem lokalnym,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzczonowie,
- sołectwami,
- szkołami,
- policją,
- sądem,
- ośrodkiem zdrowia
- organizacjami pozarządowymi.

OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

1. Stworzenia kompleksowego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
2. Uściślenia współpracy wszystkich służb zajmujących się ograniczaniem zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Krzczonów.
3. Zmniejszenie zjawiska przemocy na terenie Gminy Krzczonów.
4. Podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości mieszkańców gminy na temat przemocy jej negatywnych skutkach.
5. Promowania wartości rodzinnych oraz metod wychowawczych bez użycia siły.
6. Pozyskania środków finansowych na realizację projektów systemowych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
7. Stałego i systematycznego diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie.
8. Zwiększenia poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy w rodzinie.
9. Nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU

Przewodniczący Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie składa roczne sprawozdanie z wykonania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Wójtowi Gminy Krzczonów.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021 są środki własne gminy Krzczonów ujęte w planie finansowych Ośrodka Pomocy Społecznej, środki zewnętrzne – pochodzące z dotacji celowych na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy.